

Zygmunt Ziobrowski

Podsumowanie obrad III Kongresu Rewitalizacji Miast = Summary of Sessions of III Urban Regeneration Congress

---

Problemy Rozwoju Miast 11/2, 7-9

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Zygmunt Ziobrowski

PODSUMOWANIE OBRAD III KONGRESU REWITALIZACJI MIAST

III Kongres Rewitalizacji odbył się w Krakowie w dniach 4–6 czerwca 2014r. W Kongresie uczestniczyło ponad 250 osób, biorąc udział w 6 sesjach plenarnych i 15 sesjach równoległych. Ponad 70 osób przygotowało swoje wystąpienia lub przewodniczyło sesjom. W dyskusji towarzyszącej sesjom wypowiedziało się blisko 50 osób.

Imprezą towarzyszącą III Kongresowi było podsumowanie konkursu na najlepsze projekty rewitalizacji w woj. małopolskim oraz wręczenie nagród i wyróżnień. I nagrodę otrzymało Miasto i Gmina Olkusz, II – Gmina Wadowice, III – Gminy Libiąż i Alwernia, natomiast wyróżnienia otrzymały Miasto i Gmina Olkusz oraz Gmina Wadowice.

Nagrody i wyróżnienia wręczyli panowie: Marek Sowa – marszałek Województwa Małopolskiego i Paweł Orłowski – podsekretarz Stanu w Ministerstwie Infrastruktury i Rozwoju.

Głównym celem III Kongresu było poszukiwanie miejsca rewitalizacji w polityce miejskiej.

W ostatnim czasie nastąpiło widoczne przyspieszenie działań na rzecz rewitalizacji miast. Rząd RP przyjął Koncepcję Przestrzennego Zagospodarowania Kraju, przygotowaną przez MRR obecnie MIR. W MRR powstała robocza wersja Krajowej Polityki Miejskiej i została przekazana do szerokiej, publicznej dyskusji. Pod patronatem Związku Miast Polskich powstał nowy projekt ustawy o rewitalizacji. W MIR opracowano Założenia Narodowego Planu Rewitalizacji 2022. Są to widoczne oznaki tego przyspieszenia, a równocześnie to optymistyczny sygnał, że idzie nowe. W sensie ideowym umacnia się koncepcja „powrotu do miasta”, którego fizycznym obrazem może być miasto zwarte, niskoemisyjne, przyjazne dla mieszkańców i biznesu.

Coraz częściej definiuje się rewitalizację jako wielokierunkowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych nie tylko w sensie technicznym, ale także pod względem środowiska przyrodniczego, krajobrazu i społeczności zamieszkujących dany obszar. Tak pojmowana rewitalizacja najczęściej oznacza podniesienie atrakcyjności wizerunkowej i funkcjonalnej danego obszaru oraz uzyskanie zdolności oddziaływania na pozytywne zmiany w jego otoczeniu. Rośnie świadomość znaczenia rewitalizacji dla rozwoju i potrzeba kompleksowego jej traktowania.

Rewitalizacja coraz częściej kreuje nowe relacje w strukturze miasta (Rybnik, Poznań). Takie pojmowanie wyzwała potrzebę poszukiwania nowych, bardziej skutecznych narzędzi, wśród których wymienia się:

- wzmacnianie finansowania zwrotnego (m.in. Jessica),
- fundusz municypalny (BGK),
- nowe opłaty adjacencckie,
- powiązanie programowania rewitalizacji z planowaniem przestrzennym.

Ważne jest także właściwe śledzenie procesu rewitalizacji, mając na uwadze:

- możliwości monitoringu dostosowanego do specyficznych cech obszaru,
- stosowanie strategicznej Karty Wyników,
- wykorzystanie referencji gridowej w prezentacji danych przestrzennych, opisujących sytuację w obszarach kryzysowych.

Zarówno prelegenci jak i dyskutanci zwracali uwagę na szereg niedoskonałości utrudniających zarządzanie procesami rewitalizacji, w tym między innymi:

- ograniczenia i niedoskonałości prawa o zamówieniach publicznych,
- zbyt sztywny system i długi czas rozliczania projektów,
- brak wystarczających informacji, szczególnie dotyczących własności,
- nieuporządkowane stany własności.

Ostatnimi czasy pojawiły się nowe czynniki aktywizujące rewitalizację, jak np.:

- modernizacja dworców kolejowych połączona z realizacją dużych programów handlowo-usługowych (Sopot, Kraków, Warszawa Centrum, Katowice),
- wprowadzanie na obrzeża centrów miast lub śródmieść wielkopowierzchniowych obiektów handlowych czwartej i piątej generacji (Agora Bytom, Plaza Rybnik, Pasaż Grunwaldzki – Wrocław, Galeria Sfera – Bielsko-Biała, Galeria Kazimierz – Kraków, Galeria Katowicka, Galeria Trzy Korony – Nowy Sącz, Galeria Piekarska – Jarosław, Galeria Nowe Milo – Tarnowskie Góry). Obiekty te mają bardzo zróżnicowany program i w wielu przypadkach pobudzają pozytywne przekształcenia w sąsiedztwie. Niektóre z tych galerii zostały zlokalizowane na terenach przemysłowych i pokolejowych.

Zgromadzone doświadczenia wielu podmiotów i osób, które w praktyce animowały lub nadzorowały proces rewitalizacji można sprecyzować w formie postulatów:

- większa koncentracja środków na obszarach kryzysowych i w związku z tym potrzeba uściślenia kryteriów kwalifikujących obszar do objęcia interwencją,
- w procesie rewitalizacji i realizacji polityk miejskich potrzebne jest uwzględnianie kulturowej rangi miast, a także bardziej kompleksowe programowanie tych procesów,
- zwiększenie roli społeczeństwa w procesie decyzyjnym związanym z programowaniem rewitalizacji w myśl hasła „rewitalizacja podwórek szkołą partycypacji”,

- wyeliminowanie niedoskonałości ustawy o partnerstwie publiczno-privatnym,
- zapewnienie przełożenia rezultatów rewitalizacji na wzrost jakości życia,
- zinstytucjonalizowanie procesów rewitalizacji w sposób pozwalający na stałe i ciągle monitorowanie i zarządzanie tymi procesami.

Wielkie nadzieje wzbudził prezentowany podczas obrad Kongresu projekt ustawy o Rewitalizacji. Projekt ten opiera się na 3 filarach (założeniach):

- 1) rewitalizacja ma być zadaniem własnym gminy,
- 2) rewitalizacja ma być celem publicznym z punktu widzenia ustawy o gospodarce nieruchomościami,
- 3) Partnerstwo Publiczno-Privatne i Partnerstwo Publiczno-Publiczne ma być podstawą pozyskiwania środków na rewitalizację.

Rewitalizacja powinna być istotną częścią polityki miejskiej formułowanej na wszystkich poziomach zarządzania. Krajowa polityka miejska wobec miast powinna przede wszystkim koncentrować się na metropoliach i związanych z nimi regionach metropolitalnych oraz na innych miastach ważnych dla realizacji celów krajowej polityki miejskiej.

Regionalne polityki miejskie wobec miast powinny wyrażać się poprzez miasta o znaczeniu regionalnym i ponadlokalnym oraz ich obszary funkcjonalne. Małe miasta w miejskiej polityce regionalnej powinny być obszarami szczególnej troski z punktu widzenia identyfikacji i diagnozowania problemów, budowania koncepcji rozwojowych, a także realizacji celów i zadań o znaczeniu ponadlokalnym.

Lokalna polityka miejska to nic innego jak dobrze sporządzone i skoordynowane Strategia Rozwoju Gminy oraz Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego uwzględniające ustalenia ww. polityk – krajowej i regionalnej.

W formułowaniu polityk miejskich na wszystkich poziomach zarządzania warto odróżniać warstwę strategiczną od warstwy realizacyjnej.

Bardzo ważnym czynnikiem pobudzającym efektywność rewitalizacji jest kreatywne wykorzystanie spuścizny historycznej, a także witalność miasta i aktywność jego władz i obywateli.

Dr hab. arch. Zygmunt Ziobrowski, prof. IRM
Instytut Rozwoju Miast
Członek Rady Naukowej III Kongresu Rewitalizacji Miast